

Review Article

บทวิจารณ์หนังสือ (BOOK REVIEW) การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ DESIGNING QUALITATIVE RESEARCH

ศรัณย์ ขนอม^{1*} และ ชลธิดา ดวงงามยิ่ง²

¹โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

²สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงกุ่ม

Sarun Ka-norm^{1*} and Chontida Doungngamyng²

¹Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary Section)

²Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office

*E-mail: sarunkanorm@gmail.com

Received: 24-10-2024

Revised: 02-12-2024

Accepted: 06-12-2024

CATHERINE MARSHALL | GRETCHEN B. ROSSMAN | GERARDO L. BLANCO

เกริ่นนำ

หนังสือการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Designing Qualitative Research) เป็นหนังสือที่มีประโยชน์และมีความน่าสนใจ ของ Catherine Marshall, Gretchen B. Rossman, และ Gerardo L. Blanco โดยหนังสือเล่มนี้เหมาะกับผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและนำแนวคิดที่อยู่ในหนังสือไปปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพของตนเอง

วัตถุประสงค์

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการออกแบบและดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้ต่อยอดวางแผนและออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพให้เกิดความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมหลักการและแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 8 บทดังนี้

บทที่ 1 ความสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้กล่าวถึงประเด็นสำคัญและความท้าทายในการพัฒนางานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้เขียนกล่าวถึงคุณลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ บทบาทของนักวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อเสนอประเด็นในการวิจัยและการออกแบบการวิจัย ความสำคัญของการร่วมมือและการทบทวนวรรณกรรม การพัฒนาข้อโต้แย้งในข้อเสนอวิจัย รวมถึงความท้าทายในการเขียนข้อเสนอประเด็นในการวิจัย

บทที่ 2 ประเภทของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้กล่าวถึงประเภทต่าง ๆ ของการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) การวิจัยปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) การวิเคราะห์ภาษาศาสตร์ทางสังคม (Sociolinguistic Approaches) ทฤษฎีกรอบพื้นฐาน (Grounded Theory) การวิจัยกรณีศึกษา (Case Studies) การวิจัยที่ใช้ศิลปะเป็นพื้นฐาน (Arts-Informed Inquiry) แนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Theories) ทฤษฎีควีร์ (Queer Theory) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

บทที่ 3 ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และจริยธรรม

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการเพิ่มความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยครอบคลุมถึงความถูกต้องในรูปแบบต่างๆ ทั้งบทบาทของจริยธรรมในงานวิจัย (Ethics in Research) การใช้แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์และตัวตนของนักวิจัย (Relationships and Researcher Identity) ความท้าทายทางวัฒนธรรมในการขอความยินยอม (Cultural Challenges in Informed Consent) บทบาทของการบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Notes) การเข้าถึงผู้เข้าร่วมวิจัย (Access and Entry) ข้อพิจารณาทางจริยธรรมเมื่อทำงานในบริบทที่มีความอ่อนไหว (Ethical Considerations in Sensitive Contexts)

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

บทที่ 4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา: การสร้างกรอบแนวคิด

ในบทนี้กล่าวถึงการพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งในด้านโครงสร้างของข้อเสนอวิจัย (Research Proposal Structure) ซึ่งครอบคลุมในส่วนของบทนำ (Introduction) การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การออกแบบวิธีวิจัย (Research Design and Methods) นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในประเด็นของ การตั้งคำถามวิจัย (Research Questions) ความสำคัญของการศึกษา (Significance of the Study) รวมถึงความท้าทายและข้อจำกัดในการวิจัย (Limitations and Challenges) อีกประการหนึ่งด้วย

บทที่ 5 วิธีการศึกษา: การสร้างการออกแบบการวิจัย

ในบทนี้กล่าวถึงการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การออกแบบการวิจัย (Research Design) ความยืดหยุ่นในแผนการวิจัย (Flexibility in Research Plan) เหตุผลสำหรับการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Justifying Qualitative Research) การเลือกสถานที่และกลุ่มตัวอย่าง (Site and Sampling Selection) การสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ (Communication and Relationship Building) การดูแลตนเองในฐานะนักวิจัย (Self-Care for Researchers) กลยุทธ์การถอนตัวออกจากสถานที่วิจัย (Exit Strategy)

บทที่ 6 วิธีการเก็บข้อมูลพื้นฐาน

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการเก็บข้อมูลพื้นฐานในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviewing) การสังเกตการณ์ในฐานะผู้เข้าร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interviewing) การสัมภาษณ์บุคคลที่มีอำนาจ (Interviewing Elites) การวิจัยประวัติศาสตร์และการเล่าเรื่อง (Life Histories and Narrative Inquiry) นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเด็นทางจริยธรรมในการเก็บข้อมูล (Ethical Issues) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังเกตและสัมภาษณ์บุคคล นักวิจัยต้องให้ความเคารพและรับผิดชอบต่อความเป็นส่วนตัวและความยินยอมของผู้เข้าร่วมวิจัย

บทที่ 7 วิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะทางและจุดเน้น

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะทาง เช่น วิธีการเก็บข้อมูลที่เจาะจง (Specialized Data Collection Methods) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การใช้สื่อดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต (Using Digital and Internet Applications) การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) การจำลองสถานการณ์ (Hypotheticals and Simulations) การใช้ศิลปะในการเก็บข้อมูล (Arts-Informed Inquiry) รวมถึงกล่าวถึงปัญหาจริยธรรม (Ethical Issues) และความท้าทายในการใช้วิธีการเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 8 การจัดการ การวิเคราะห์ และการตีความข้อมูล

ในบทนี้ให้คำแนะนำในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การจัดการ วิเคราะห์ และตีความข้อมูล (Managing, Analyzing, and Interpreting Data) การถอดความและการแปลข้อมูล (Transcribing and Translating Data) ประเด็นทางจริยธรรม (Ethical Issues) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) การสร้างหมวดหมู่และธีม (Generating Categories and Themes) การใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูล (Use of Technology in Data Analysis) นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นของการเขียนบันทึกและการวิเคราะห์ (Writing In-Process Analytic Memos) เพื่อช่วยให้การวิจัยเชิงคุณภาพมีสรุปและอภิปรายผลในการวิจัยเชิงคุณภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 9 การอ้างเหตุผลสนับสนุนข้อเสนอก่อนและก้าวไปข้างหน้า

บทสุดท้ายนี้เน้นวิธีการเขียนและนำเสนองานวิจัยในหลายประเด็น เช่น การพิจารณาความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Criteria of Soundness) การสร้างเหตุผลที่ชัดเจน (Building a Logical Argument) การจัดการกระบวนการเก็บข้อมูล (Managing Data Collection) การนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัย (Presenting Findings) ทั้งนี้ยังมีการนำเสนอประเด็นของการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงาน (Data Analysis and Report Writing) เพื่อให้มั่นใจว่ามีความน่าเชื่อถือ ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การใช้บทความ การเขียนหนังสือ หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่น ๆ

คุณค่าของหนังสือ

หนังสือการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Designing Qualitative Research) มีคุณค่าและประโยชน์ที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งในด้านขั้นตอนและกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ ตั้งแต่การตั้งคำถามวิจัย การสร้างกรอบแนวคิด การเลือกวิธีเก็บข้อมูล ไปจนถึงการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมในการทำวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

Catherine, M. (2022). *Designing Qualitative Research*. SAGE Publications, Inc.

.....